

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ

~~Wojewódzki Instytut Wydawniczy~~

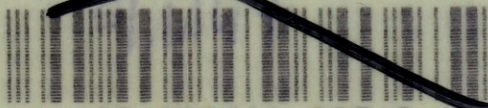
Egz. nr X.

Mjr dypl. Piotr LUCKA

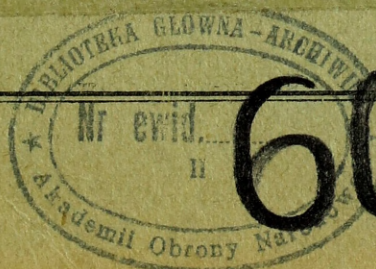
PRZEWIDYWANIE TAKTYCZNO-OPERACYJNE W WALCE
I OPERACJI

Wykład

Biblioteka Główna
Akademii Obrony Narodowej
1147

05-001461-002-0

WARSZAWA

1990

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ

ZATWIERDZAM
SZEFA
KATEDRY TAKTYKI OGÓLNEJ

płk dypl. Witold WÓJCIK

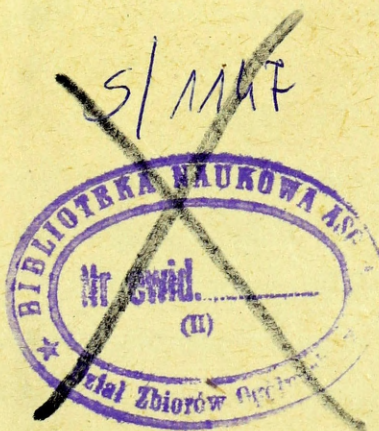
~~Do użytku bibliotecznego~~
Egz.nr. ... X

Mjr dypl. Piotr ŁUCKA

PRZEWIDYWANIE TAKTYCZNO-OPERACYJNE W WALCE
I OPERACJI

Wykład

WARSZAWA

1990

SPIS TRESCI

	Strona
W S T Ę P	3
1. Znaczenie przewidywania w walce i operacji	4
2. Przewidywanie a taktyka i sztuka operacyjna	5
3. Zakończenie	10
LITERATURA	11

W S T Ę P

Niniejszy wykład poświęcony jest przewidywaniu taktyczno-operacyjnemu jako jednej z ważnych umiejętności dowódców i oficerów sztabu wszystkich szczebli. W toku wykładu wyjaśnione zostaną podstawowe pojęcia i znaczenie przewidywania w walce i operacji, a także podana zostanie literatura umożliwiająca podjęcie samodzielnych studiów tego problemu.

O znaczeniu przewidywania taktyczno-operacyjnego nie ma potrzeby przekonywać, bowiem stanowi ono podstawę podejmowania decyzji i kierowania jej wykonaniem. Czym zatem jest przewidywanie taktyczno-operacyjne?

Przewidywanie jest ściśle związane z decydowaniem i planowaniem wszelkich działań z uwzględnieniem celu, treści i sposobu ich realizacji. Mamy tu na myśli przewidywanie naukowe zwane prognozowaniem. Obok niego istnieje przewidywanie potoczne.

Mówiąc zatem o przewidywaniu taktyczno-operacyjnym mamy na myśli prognozowanie oparte na naukowych podstawach, a dotyczące formułowania sądów o charakterze probabilistycznym, wskazujące możliwy przebieg i rezultaty zjawisk na polu walki.

Przewidywanie operacyjne zwane prognozą operacyjną, to działalność poznawcza dowódców i oficerów sztabu, która opierając się na niepełnych, a najczęściej oderwanych od siebie faktach, zdarzeniach i danych o nieprzyjacielu, wojskach własnych, terenie oraz na syntezie poszczególnych zjawisk pola walki i bitwy zmierza do przedstawiania /wyobrażenia/ informacji niezbędnych do powzięcia decyzji zgodnie z powstałą sytuacją taktyczno-operacyjną lub sytuacją, która może nastąpić, oraz informacją do planowania operacji i jej bojowego, a także operacyjnego zabezpieczenia ^{1/}.

Tak więc zgodnie z powyższą definicją, przewidywanie operacyjne ma na celu uzyskanie informacji niezbędnych do podjęcia decyzji. Z tego względu, że obie walczące strony będą dążyć do ukrycia zamiarów swoich działań, informacje te będą mieć charakter szczątkowy, mogą być celowo sfałszowane, fragmentaryczne. Stąd konieczna jest ich selekcja i ocena, a następnie, na ich podstawie, wyobrażenie możliwych działań zarówno własnych jak i przeciwnika. Z tego też względu przewidywanie operacyjne może dotyczyć zarówno własnej decyzji lub przeciwnika, a także jej wpływu na działania wojsk lub przeciwdziałanie przeciwnika.

1/ Leksykon wiedzy wojskowej, Warszawa 1979, s. 345.

Im większy będzie stopień realności i prawdziwości informacji na których oparto przewidywanie, tym większe będzie prawdopodobieństwo przebiegu przewidywanych działań.

Wielu znanych dowódców we wspomnieniach wskazuje, że zanim w rzeczywistości miała miejsce walka lub bitwa, to "rozgrywano" ją kilkanaście razy w swoich umysłach.

-1. Znaczenie przewidywania w walce i operacji...

Całokształt zorganizowanych czynności człowieka zawiera taki czynnik jak **p r z e w i d y w a n i e**. Począwszy od jednostki aż po wysoce zorganizowane systemy gospodarcze, czy polityczne czynnik ten odgrywa bardzo ważną rolę. Trudno wyobrazić sobie człowieka chcącego funkcjonować w cywilizowanym świecie a nie posiadającego umiejętności przewidywania. Uzależnienie od przyrody, systemów gospodarczo-politycznych zmusza go do wykazania się m.in. zdolnością przewidywania rozwoju sytuacji i racjonalnego dostosowania się do niej. Charakter współczesnego życia zmusza poprostu do wybiegania w przyszłość i to coraz bardziej odległą np. badania kosmiczne, w których poszukuje się nowych surowców, próbuje nowe technologie. Takie postępowanie jest jednym z warunków utrzymania się w zbiorowości, a sięgając głębiej w czas i przestrzeń - dalszego rozwoju. Spełnienie tego wymogu jest szczególnie widoczne w realizowaniu wszelkich procesów decyzyjnych. Nawet najbardziej pomyślna teraźniejszość nie powinna przesłaniać przyszłości. Dotyczy to zarówno określonej dziedziny życia tak i perspektyw dalszego rozwoju.

Wszelkie decyzje polityczne, gospodarcze podejmuje się zazwyczaj na podstawie szeroko prowadzonych badań naukowych i doświadczeń, a więc danych które w dużym stopniu zapewniają powodzenie określonego przedsięwzięcia.

Oczywiście nawet najbardziej solidne podwaliny nie zapewniają 100 procentowego powodzenia, a każda niemal decyzja obarczona będzie sporą dozą ryzyka, a nawet błędem. Jednak efekt końcowy czyli cel działania jest wyraźnie określony i możliwy do osiągnięcia.

P r z e w i d y w a n i e - jako proces, akt myślowy w działalności wojskowej ma bardzo duże znaczenie. Istota tego terminu w działalności wojskowej zawiera się w wybieganiu w przyszłość odnośnie rozwoju myśli wojskowej oraz sprawnego funkcjonowania wszystkich szczebli dowodzenia. Szczególną rolę odgrywa w tej materii - nauka - gdyż poprzez solidne badania określa kierunki działania praktycznego. Nauki wojskowe winny więc wskazywać kierunki rozwoju ogólnego, stopień

przeobrażeń zarówno taktyki jak i sztuki operacyjnej czy strategii. Końcowy efekt powinien przejawiać się w racjonalnym postępowaniu żołnierza na współczesnym polu walki. Przewidywanie daje szansę stosowania coraz to nowszych koncepcji użycia wojsk wyposażonych w bardziej nowoczesny sprzęt, którego szybki rozwój stanowi o przyspieszeniu procesu zmian. Dlatego też wzrastająca rola przewidywania jest bardzo widoczna zarówno w taktyce jak i sztuce operacyjnej.

O powadze tego problemu świadczyć może fakt, że przewidywanie wpływa nie tylko na naukę lecz i praktykę. Przejawia się to m.in. w uwzględnianiu w różnych opracowaniach naukowych, ćwiczeniach nowych poglądów na prowadzenie walki czy operacji.

Czym więc jest przewidywanie i jakie ma znaczenie w taktyce i sztuce operacyjnej?

2. Przewidywanie a taktyka i sztuka operacyjna

Budując wizję współczesnego pola walki należy zakładać występowanie dużych braków informacyjnych prowadzących do powstawania alternatywnych rozwiązań określonych problemów. Przyjmując jednak, że dowódca powinien podjąć jedną wiążącą decyzję, to fakt ten zmusza go do zdobywania danych, które potwierdzą słuszność postępowania - dalej wyeliminują ryzyko podjęcia błędnej decyzji. Ale nawet jeśli dane są wystarczające do podjęcia decyzji to jednak jej realizacja aż po wynik końcowy leży tylko w sferze przewidywań.

nie należy spierać się
Dlatego też każdy dowódca, oficer sztabu powinien opanować *umiejętności* zdolność przewidywania i w sposób mistrzowski ją stosować. Jest to jeden z czynników warunkujących powodzenie w walce i operacji. Twierdzenie takie jest tym bardziej uzasadnione, gdyż realia współczesnego pola walki zakładają użycie broni masowego rażenia, środków WRE oraz innych, które mogą spowodować braki informacji nie tylko o nieprzyjacielu lecz i o wojskach własnych.

Na czym więc opierać przewidywania taktyczno-operacyjne?

Znajomość danych o nieprzyjacielu i wojskach własnych, zrozumienie zadania, poznanie terenu dają podstawę do szukania metody osiągnięcia celu walki i operacji. Wymienione wyżej podstawy na jakich można opierać przewidywania mogą być często nikłe, a nawet mylące. Podejmując decyzję dowódca powinien też liczyć się z jej skutkami. Znaczącą rolę odgrywa w tym przypadku przewidywanie taktyczno-operacyjne szczególnie w zakresie określania sposobu realizacji decyzji.

Jakimi więc torami myślowymi mogą podążać przewidywania?

Pułkownik profesor NOŻKO w książce pt. "Walka o przewagę" model przewidywań sprowadza do poszukania odpowiedzi na następujące pytania:

- jaki może być skład organizacyjny i rzeczywiste ugrupowanie nieprzyjaciela, jakie będą jego siły i możliwości oraz sposoby działania zwłaszcza w pasie danego związku operacyjnego, jakie mogą być silne i słabe strony w jego ugrupowaniu, siłach, położeniu wojsk lub sposobie działania, jaki może być jego zamiar?
- w jaki sposób rozwinie się sytuacja taktyczna /operacyjna/ w najbliższym czasie i później często za kilka lub kilkanaście dni?
- jakie mogą być skutki powziętych decyzji lub określonego działania?
- kiedy i jakie mogą być sytuacje kryzysowe, jakie istnieją sposoby zapobiegania im lub wyjścia z nich?
- jak dalece teren sprzyja lub utrudnia wykonania zadań przez wojska własne i nieprzyjaciela i z jakimi niespodziankami należy się liczyć?
- jakie istnieją możliwości uzyskania przewagi wojsk własnych nad nieprzyjacielem i odwrotnie?

Umiejętność zadawania sobie tych, innych lub podobnych pytań zależeć będzie od sprawności umysłowej i doświadczenia dowódcy.

Uwzględnianie czynników wpływających w sposób decydujący na przebieg walki /bitwy/ pozwoli osiągnąć cel przy możliwie najmniejszych stratach własnych.

Gdzie więc szukać odpowiedzi na powyższe pytania, w którym momencie działalności dowódczej? Co będzie decydowało o skuteczności pracy?

Nie ulega wątpliwości, że największy zakres przewidywań będzie w trakcie wypracowania decyzji. Po jej podjęciu należy dążyć do uzyskania kolejnych informacji, które mogą potwierdzić jej słuszność lub zmusić dowódcę do wnoszenia korekt. Aktualnie stosowany model pracy dowódcy po otrzymaniu zadania sprzyja rozwiązaniu tego problemu. Mianowicie, w modelu tym na czołowym miejscu jest akt myślowy taki jak analiza zadania oraz kolejny - ocena sytuacji.

Te dwa momenty w pracy dowódcy sprzyjają snuciu przewidywań.

Ten stan spowodowany jest tym, że proces decyzyjny na polu walki /bitwy/ oparty jest często na szczątkowych danych, z których dowódca zmuszony jest zbudować w swej wyobraźni prawdopodobny model walki /bitwy/.

W pracy myślowej nad wypracowaniem decyzji rozpatrując takie zagadnienia jak:

- zrozumienie celu działania i zamiaru przełożonego;
- uzmysłowienie roli własnego związku taktycznego /operacyjnego/ w realizowaniu zamiaru przełożonego;

- wpływ terenu, warunków meteorologicznych, pory roku i doby;
- wpływ działania przełożonego oraz sąsiadów na rozwój przyszłych działań,

dowódca ma możliwość prowadzenia przewidywań taktyczno-operacyjnych. Trzeba w tym momencie zaznaczyć, że postępowanie według powyższych wskazań nie jest pewnikiem osiągnięcia zakładanego celu.

Złożoność sytuacji jakie mogą wystąpić na polu walki /bitwy/ dyktuje potrzebę indywidualnego podejścia do problemu.

Choć może się zdarzyć, że sytuacje są podobne do siebie to jednak wymagać będą zgoła odmiennych rozwiązań. Można w ten sposób osiągnąć np. zaskoczenie. Nie wolno dopuszczać do schematycznego działania, gdyż szablonu współczesne pole walki /bitwy/ nie toleruje. Arabskie operacje zaczepne na początku ich trwania były skuteczne, bo sposób ich prowadzenia był nietypowy. Uzyskiwano zaskoczenie, a następnie sukcesy. Jednak gdy w głębi działań zabrakło zdecydowania oraz umiejętności przewidywania przebiegu działań - szybko przychodziła klęska.

Każde przewidywanie powinno być w miarę realne. Realizm ten polega na możliwie prawdopodobnym określeniu skutków podjętej decyzji a tym samym przybliżonego przebiegu walki /operacji/. Przewidywanie nie może być oderwane od aktualnie stosowanych zasad prowadzenia działań oraz winno uwzględniać możliwości bojowe ludzi oraz sprzętu. Oczywiście przewidywanie prowadzone najbardziej starannie i metodycznie będą obarczone błędem, który zależy głównie od:

- stopnia wiarygodności danych na podstawie których podejmowana jest decyzja;
- czasu jaki minął od chwili zdobycia określonej informacji;
- źródła pochodzenia informacji.

W rzeczywistości więc efekt przewidywań może być różny.

Z powyższej konkluzji wypływa wniosek, że należy dążyć do ciągłego zdobywania informacji, uwzględniania czynników, wyszukiwania przesłanek wpływających na zmianę sytuacji. Ich konfrontacje z rzeczywistością pozwala wprowadzić korekty do decyzji podjętej na podstawie ograniczonych wiadomości oraz przewidywań.

Najbardziej genialny dowódca popełni błąd jeśli zrezygnuje ze zdobywania kolejnych informacji zwiększających szansę poznania rzeczywistej sytuacji oraz kierunku jej rozwoju.

W początkowej części wykładu wspomniana była gospodarka, w której efektem końcowym przewidywań są plany, których czasokres jest bardzo różny. Sięgać mogą w przyszłość od kilku dni do kilkudziesięciu lat i więcej.

nie należy
600 to nie ma
sklepek

Podobnie rzecz się ma w warunkach wojska. Prowadzi się przewidywania w celu określenia kierunku, zakresu zmian jakie mogą zachodzić w dziedzinie wojskowości. W tym celu opracowuje się nowe założenia dotyczące walki zbrojnej, kierunków rozwoju dydaktyki czy sprzętu bojowego. Duże piętno na zakres tych prac wywiera aktualna doktryna obronna państwa oraz zmiany zachodzące w sytuacji politycznej i militarnej.

Również i w prowadzeniu przewidywań taktyczno-operacyjnych należy określić czasokres ich trwania. W tej materii nie będzie chyba błędem jeśli ograniczone zostaną czasem trwania zadania. Głównym wyznacznikiem w tym przypadku jest czas.

Na szczeblu taktycznym zadania stawia się na dzień walki a ponadto informuje się dowódcę w sposób ogólny o działaniach w dniu następnym.

Podobnie rzecz się ma na szczeblu operacyjnym. Armia otrzymuje zadanie bliższe i dalsze, które łącznie trwać mogą kilka dni.

Wynika z tego, że przewidywania taktyczno-operacyjne zawierają się mogą w przedziale od kilku godzin do kilkunastu dni.

Prowadząc przewidywania można określić przestrzeń, w jaką mogą wybiegać. Dla szczebla taktycznego i operacyjnego ograniczone będą głębokością zadań /dnia, operacji/.

Oczywiście należy sobie zdawać sprawę z faktu, że im głębiej przewidywania będą sięgały w czas i przestrzeń tym większym błędem zostaną obciążone. Pomimo różnej możliwości sprawdzenia się przewidywań zarówno tych bliższych jak i dalszych jednak wszystkie trzeba rozpatrywać w ścisłym związku ze sobą bo te tworzą jedną w miarę realnie powiązaną całość /rzeczywistość/. Na skuteczność przewidywań zdecydowanie wpływa złożony charakter współczesnego pola walki /bitwy/. Dlatego też dowódców wszystkich szczebli powinna charakteryzować duża: znajomość realiów walki zbrojnej, obiektywizmu oraz umiejętność syntetycznego wnioskowania. Jest to trudny moment w działalności dowódcy gdyż należy podejmować ważne decyzje w warunkach szybko zachodzących zmian sytuacji oraz braku rzetelnych informacji o kierunku jej rozwoju. Dlatego należy podejmować decyzje oparte m.in. na przewidywaniach. Jeszcze raz przypomnę, że przewidywania taktyczno-operacyjne dotyczą nie tylko rozwoju sytuacji /prawdopodobnego scenariusza walki, operacji/ lecz i skutków następstw podejmowanych decyzji. W przewidywaniach nie można zapomnieć o czynniku psychologicznym, gdyż dowódca, oficerowie sztabu związku taktycznego /operacyjnego/ ulegają tym samym czynnikom pola walki co i żołnierze.

Kapitałnego znaczenia nabiera kształcenie dowództw i sztabów w kierunku perfekcyjnego wypełniania swych ról.

- W dotychczasowej części wykładu została wyeksponowana rola dowódcy w prowadzeniu przewidywań. Jednak najbardziej wykształcony dowódca, o szerokich horyzontach znający problematykę rodzajów wojsk nie jest w stanie podejmować czasami bardzo złożonych decyzji - samodzielnie. Należy więc chwilę uwagi poświęcić przygotowaniu w tym zakresie sztabów.

Dotychczasowe doświadczenia wykazały, że przyjęty kierunek jest słuszny i należy dążyć do jeszcze szerszego i pełniejszego wykorzystania techniki mikrokomputerowej w kształceniu słuchaczy.

Jesteśmy świadkami gwałtownych zmian w każdej dziedzinie życia wojskowego. Nie omijają one również taktyki i sztuki operacyjnej. W jakim kierunku one podążają oraz jakie będą tego następstwa można próbować odpowiedzieć sobie na podstawie przewidywań.

Podwaliną przewidywań winna być nauka oparta na ogólnych prawach walki zbrojnej. Umiejętność przewidywania jest bardzo trudna, dlatego wymaga ciągłego doskonalenia. Często przytaczane są przykłady jak przewidywanie lub jego brak prowadzi do zahamowania określonych dziedzin życia wojskowego. Np. marszałek FOCH uznawany za wybitną indywidualność oraz autorytet w dziedzinie wojskowości podczas pokazów lotniczych w 1910 r. uznał samolot jako bezużyteczny dla wojska. Jak bardzo się mylił przekonaliśmy się wszyscy. Są również przykłady szeregu celnych przewidywań w tej materii.

Decydującą rolę w przewidywaniach nadal odgrywa człowiek, ze swą umiejętnością logicznego i syntetycznego myślenia zdolnego do działania poza schematami. Dlatego najbardziej sprawne maszyny nie są w stanie zastąpić człowieka.

Takie cechy dowódcy jak:

- inteligencja;
- zdolność do szybkich reakcji na zjawiska;
- intuicja, konsekwencja i elastyczność w działaniu;
- wyobraźnia taktyczno-operacyjna;
- zdecydowanie, determinacja, rozważa połączone ze zdolnością do ryzyka;
- odporność na trudy życia wojskowego;

zawsze będą w cenie i decydujące m.in. o skuteczności działania.

ZAKOŃCZENIE

Wykład miał na celu wykazanie znaczenia przewidywania w walce i operacji. Pragnę podkreślić, że bez przewidywania nie może zostać podjęta żadna uzasadniona decyzja. Cały więc proces decyzyjny opiera się na przewidywaniu rozwoju walki, działań nieprzyjaciela i na tym tle - własnego działania. Przewidywanie im będzie bardziej wnikliwe i oparte na pewnych informacjach, tym prawdopodobieństwo trafności będzie większe.

Należy mieć jednak na uwadze, że obie walczące strony przewidują możliwy przebieg walki, stąd należy dążyć do działań nieszablonych, utartych zwyczajowo, według schematów. Takie działanie zostanie szybko "rozszyfrowane" i przeciwnik zdoła podjąć kroki zapobiegawcze. Stąd w przewidywaniu tak ważną rolę odgrywa inicjatywa, poszukiwanie skutecznych i odpowiednich w danej sytuacji, sposobów działania.

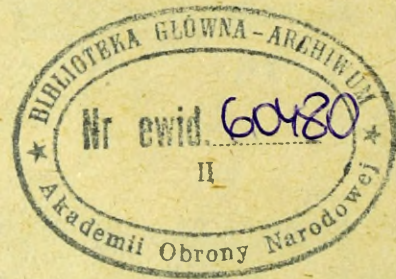
O słuszności powyższego wniosku przekonuje bogata literatura tematu do której studiowania zachęcam.

LITARATURA:

1. Chocha B.: Rozważania o taktyce, Warszawa 1981.
2. Chocha B.: Rozważania o sztuce operacyjnej, Warszawa 1984.
3. Galewski Z.: Czynniki powodzenia we współczesnej walce, Warszawa 1986.
4. Madejski A.: Nauka wojenna, Warszawa 1981.
5. Nożko K.: Walka o przewagę, Warszawa 1985.
6. Nożko K.: Zagadnienia współczesnej sztuki wojennej, Warszawa 1973.
7. Regulamin walki wojsk lądowych SZPRL, cz. I, MON 1985.
8. Taktyka ogólna, podręcznik, ASG WP 1987, nr PF 2654.
9. Sankin W.: Podstawowe zasady sztuki operacyjnej i taktyki, Warszawa 1974.
10. Sikorski W.: Przyszła wojna, Warszawa 1987.

Wykonano w 5 egz.
Egz.nr 1-5 - Bibl.Naukowa
Wyk.mjr ŁUCKA P.
Druk TJ, dnia 1990.08.21

~~1461~~

